



Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. D. Ioannis Ivsti Lanspergii, Natione Bavari, Illvminati
Ac Religiosissimi viri, Carthusiae Coloniensis ante annos
centum Vicarii, & Magistri Nouitiorum laudatissimi Opera**

In Qvinque Tomos Distributa, à mendis expurgata, veteri integritati
restituta, & indicibus locupletata

De Tempore

Landsberg, Johannes Justus

Coloniae Agrippinae, 1631

Cuiusmodi feruitus bona, qæ item sit solicitude non improbanda, Sermo

[urn:nbn:de:hbz:466:1-47044](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-47044)

624
Lucr. 15.

ter nisi ex prouidentia Dei, quomodo ergo vos qui Dei estis filii & cultores deseret? Hæc autem temporalia gentes inquirunt, admittentes curam & sollicitudinem, quia Deum cui confidant, neisciunt. Vos autem qui patrem & Deum habetis in celis, nō debet perturbare sollicitudo anxia. Nam species infidelitatis est, adeo sollicitum esse, quomodo gentes sollicitæ sunt.

Scit enim pater vester, quia his omnibus indigetis. Quare ergo primum regnum Dei & iustitiam eius, & hæc omnia adjiciuntur vobis.

Vtimum est argumentum, quo immoderaram vult sollicitudinem omnem excludi. Quod ille, qui prouidere nobis habet necessaria, in quem conuenit nos quoque sperare, est pater noster, qui filios suos deserere haud quam potest. Accedit quod scit nos omnibus his etiam indigere. Quod cùm sciat, & paternum ad nos gerat animum, vt pote pater amantissimus & fidelissimus, non potest filii suis non prouidere ea, quibus egēt. Hoc igitur tantum agant, quo se filios exhibeant Dei, vt primum, id est, ante omnia, non ordine temporis, sed dignitate, querant regnum Dei: vt præcipuum, quod querant, sit regnum Dei & iustitia eius: siue per regnum Dei intelligitur beatitudo caelstis, siue plena possessio, plenaq; subiectio hominis in hac vita, de quo regno dicitur: *Regnum Dei intra vos est.* Illud est regnum quod præcipue, & ante omnia tanquam res dignior nobisq; uterior est querendū. Quod si honore ac merito suo, quo debet queri, queratur, vt scilicet iustitia, virtutibus, & alijs que ad Dei sunt honorem necessaria, nihil preferatur, tunc adjiciuntur vobis, inquit, omnia, scilicet necessaria: quorum minor propter Deum & propter iustitiam regni eius debet esse cura. Adiciuntur autem hæc omnia vobis, nō ocio vacantibus, sed humanae ventribus industria, modo naturali, institutione diuina, qua dixit homini primo: *In sudore vultus tui vesceru pane tuo.* Et in Psalmo dicitur: *Labores manum tuarū quia manducabis, beatus es & bene tibi erit.* De quo Apostolus quoque glorizatur, dicens: *Ad ea qua mibi opus erant, ministraverunt manus istæ.* Vos igitur filii, pro necessaria vestra domus sustentatione labore, operamini, prudenter & industria vestram iustè ac licetè exercete, vt necessaria vobis à Deo adjiciantur. Nihil de bonitate diuina diffidite, tametsi penuriam aliquam patiamini: quia aut faciet Deus (modo vobis adsuerit bona & deuota voluntas) vt hæc paupertas vos nō cruciet, sed magis consoletur: aut vt corpora quoq; veltra non grauentur aliqua penuria, sed in illa læiores, alacriores, robustioresq; sitis his, qui in delictis viuunt, aut vt necessaria vobis affluant in tempore opportuno, modo quod in vobis est, feceritis, & de iustitia regni nihil omiseritis, quam alteri cuius curæ præferentes, Domino & Patri vestro absque timore, dissidentia aur pusillanimitate confidatis, quoniam pascet vos qui pacifico omnia, qui est benedictus in secula, Amen.

SERMO IN EADEM DOMINICA.

Cuiusmodi seruitus bona, quæ item sit sollicitudo non improbanda.
Nemo potest ducibus dominis seruite. Matthæi sexto. Inducere vult nos hoc pro

pro quadam sit parte cor nostrum ad mundum, pro altera parte ad Deum: Documenta sed aut totum, aut nihil vult habere Deus, nec vult etiam quod sollicitudi- ^{huius puer-}
ne nimia, aut inordinata scindatur, diuidaturque animus. Sed ante omnia ^{gelijs que}
principiū ac potissimum queratur Deus, & iustitia regni eius. Primo igitur
dicit Dominus Iesus: Nemo potest duobus dominis seruire. Si per hos duos
dominos Deum intelligimus & diabolum, non potest utriusque seruiri. *Quæ* ^{. Corin. 6.}
enim communis Christi ad Belat? Christus enim Dominus est gloriosus & san-
ctus. Diabolus verò dominus est ignominiosus atque vililimus. Hinc itaque ^{seruos cuius-}
duo domini comparari non possunt, nec conuenire. Contraria enim, quæ modi requi-
simi stare non possunt, exigunt seruitia. Christus seruiri vult sibi in lumi- ^{rat Christus,}
ne. Ideo conqueritur, quod lux venerit in mundum, & dilexerunt homines ^{& quales di-}
magis tenebras, quam lucem. Erant enim eorum opera mala, quare ad lu- ^{abulos.}
men accedere recusarunt. Diabolus verò, vi is qui male agit & odit lucem,
cupit sibi seruiri in tenebris, ne manifestentur & ne arguantur opera eius.
Mandat enim seruis suis, quod olim Nahas labitis mandauerat: *In hoc seriat.* ^{Reg. 11.}

dicens, *vobis cum pœnum, ut erum vobis oculos dextros.* Quare dextros? Quare
non sinistros? Duos habemus oculos, quorum altero, hoc est, dextro, ^{Oculi homi-}
um, Dei leges, Dei voluntatem ac beneplacitum, Dei denique honorem, & ^{nis duo my-}
animarum salutem respicimus, cum quo & præmia iustorum & reprobo- ^{sticè q. n. et,}
rum contemplantur supplicia. Hunc oculum cupit nobis diabolus erui, est ^{& cur dexte-}
enim illi exosus & contrarius, siquidem hoc vigente eius machinatio- ^{seruis suis e-}
nes per Dei adiutoriorum nihil nobis nocebunt. Altero oculo (qui est sinistra)
contuemur, quid sit suave carni, quid honoris, quid denique commodo no- ^{ritat diabo-}
bi conueniat aut mundo. Est enim nihil aliud hic oculus, quam pruden- ^{lus.}
tia carnis, qua mortem operatur. Hoc enim oculo terrena respicimus
quemadmodum priori oculo contemplamur cælestia. Dextrum itaque vult
nobis diabolus oculum eruere, non sinistrum, quo cæci ad cælestia simus,
ad terrena prudentes.

Secundo, vult Deus sibi seruiri in puritate. Ipse enim est qui pascitur in- ^{Puritate vti}
ter lilia. Qui in Psalmo quoque loquens, dicit: *Ambulans in via in macula tua hu-* ^{Deo seruen-}
mibi ministrabit. Et in alio Psalmo dicitur: *Domine qui habitabu in tabernaculo* ^{antic. 2.}
tuo, aut quis requiescit in monte sancto tuo? Et respondens: *Qui*, inquit, *ingreditur* ^{psalm. 60.}
sine macula, & operatur iustitiam. Diabolus verò, qui habitat in locis humen- ^{psalm. 4.}
tibus, nec in locis aridis sibi inuenit requiem, spurcias diligit peccatorū.

Tertio, vult Deus seruos habere humiles. Quamobrem non grauatur le- ^{Humiliter}
ipsius constitutere in humilitatis exemplum, dicens: *Disce à me, quia misericordia tuum & humilitas corde.* Diabolus verò ministros petit superbos. Nam ipse est ^{Deo seruen-}
rex super omnes filios superbæ. Quarto, Dominus vult habere mini- ^{antic. 1.}
stros concordes. Quippe qui *unum morum facit habitare in domo.* Porro diabo- ^{lob 4.}
lus discordias amat, & eos qui discordiam seminarunt. Quomodo enim pa- ^{Cone. iditer}
cisci filii Dei vocabuntur, ita qui discordiam & dissensiones faciunt, filii ^{Deo serui-}
diaboli nominabuntur. *Qui* enim, inquit Christus, *meum non colligunt, dis-* ^{endum.}
pergit. Quinto, quia Christus quos seruos acceptat, docet contemnere tem- ^{Psalm. 67.}
poralia, dicens: *Si vis perfectum esse, vade & vende omnia, que habes, & da pau-* ^{Matth. 5.}
peribis, & veniens sequere me. Et item. *Nisi quis abrenunciaverit omnibus que* ^{Lucas 1.}
probaret, non potest meus esse discipulus. At diabolus seruos suos facit colligere ^{tempo-}

KKKK

tempo-

temporalia & terrena. Quod figuratum est in his, qui seruiebant Pharaonim regi Aegypti, vbi dicitur: *Dixit eis populus per terram aegypti ad colligendas pateras.* Qum igitur nemo duobus dominis possit seruire, necesse tamen sit, ut aliquem cui seruiat, dominum habeat, *beatus populus cuius Dominus Deus eius.* Et Daud: *Mibi inquit, adducere Deo bonum est.* Quare bonum? Proper sex. Quorum primum est, quia qui Deum non haberet, dominum agnoscet & colit, necesse est, ut diabolum habeat pro domino suo hostem pestilium. Eam ob rem cum Petro dixisset & Apollonis postquam alij quidam Christi verba non intelligentes, scandalizati a Christo recesserant, interrogavit: *Nunquid & vos vultis abiire?* Respondit Petrus: *Domine, ad quem ibimus? Verba eterna vita habebes.* Sciebat enim nusquam a Christo se posse recedere, quia in manus intraret dæmonium. Secundum, quia vbiunque alii serueris, seruiris ipsa in hoc, quod est seruitus, probroso est, præsertim comparata potestati maiori, aut digniori, excepto Dei seruitio, in quo est seruitus ipsa honori: quia vbi quis Deo seruit, ibi efficitur a seruitute molestissima dæmonis, vitiorumque carnis & mundi liber. Nihil autem suauius libertate spiritus, quæ est, bonum nullum coacte, sed suapte voluntate propter Deum agere velle, quod lex inbet, non prænarum arceri metu, sed virtutis duci amore, non præceptis impelli, sed vtro ad Dei beneplacita festinare. In carne esse, at non secundum carnem, sed spiritu viuere, ita Deo seruire, regnare est. Tertium est, quod benignus est Dominus præceptor, para qui bonam voluntatem, vbi aliud tibi offerri non potest, recipit. Et cuius (vt Ioannes dicit) mandata gratia non sunt. Christus quoque ipse: *Iugum, inquit, meum iuvare est, & onus meum lenere.* Denique ea, quæ præcipit, sunt honesta, leuis ac utilia. Honesta sunt, siquidem præ ceteris legibus hoc habet lex Christiana, ut nihil habeat iniquum, nihil foueat in honestum, nihil turpe admittat. Quin potius in honesta, impudica, & nefaria quæcumque non solum in operibus damnat, sed cogitationes eriam, & concupiscentias corundem prohibet. Leuis sunt quoque, siquidem homini bonam voluntatem Dei gratia roborat, adiuuat, portat, atque eidem cooperatur. Nihil importabile est, nihil impossibile ex omnibus his, quæ ab homine requirit Deus. Utilia vero sunt, quia cum, qui illis obediat, inducunt in regnum celorum & saluant. *Sicut, inquit, ad viam ingredi, serua mandata, Dei.* Prodest autem Dei mandatorum obseruancia, non solum anima sed & corpori. Nam quemadmodum vbi multæ sunt epulæ, ibi multa infirmitas, vbi luxuria, ibi hebetudo ingenii, & eneruatio virium, ita vbi sobrietate, & quiete viuitur, ibi adjicitur longitudine aierum, & diuturnitas vita. Quid quod in crapulis viuitur sine somno, sine quiete, sine appetitu comedendi, & est delectatio: ibi sine delectatione. Quartum est, quod Dominus noster, cui seruimus, est fidelissimus, potentissimusque noster protector, ut sub ipso nihil habeamus timere. Quintum, quod est idem fidelissimus retributor. De viro que dicit Dominus ad Abraham: *Noi timere Abramam, ego protector tuus sum, & merces tua magna sumis.* In aliorum dominorum obsequijs magnum foret acquirere pagum in mercedem. Verum hic apud Deum, serui eius, licet opiones, impetrant in mercedem etiam regnum celorum. Sextum est, quod sapientissimus est omnium gubernator. Præstat an-

Hac autem maximè habere Dominum sapientem, quām stultum. *Sapientia*
aurea est æterna, incerta, & immensa. Dominus noster, cui iucundissi-
mum est seruire, quoniam à fine usque ad finem attingit fortiter, & disponit *Sapientia*.

Nihil igitur probosius, atque seruire alteri, quam Deo. Nam si seruis dia-
holo, seruis inimico tuo crudelissimo. Quapropter stultitiam huius serui-
tus Bernardus tibi exprobrit in hunc sensum, dicens in persona Christi. *Seruite dia-*
bolo quia
Quid causæ est, quod inimico meo, vestroque liber potius seruire, quam mi-
hi. Non ille vos pascit, non creavit, & non parua hæc videntur, gratis non ille,
sed ego vos redemi, non auro, non argento, non sole, non luna, non aliquo
angelorum, sed proprio cruro. Quod si tam multiplici iure, difficile à vo-
bis est impetrare, ut illum, cui propter beneficia prestatia ineffabiliter debet
diligatis, eidemque seruiatis, saltam i deo mihi obtemperare, quoniam
maiora pluræq; vobis pollicetur, quam ille, gratia dona præsentia, futura
gloria cumplaturus. Datus autem est diabolus seruentibus sibi nihil aliud,
quam quod ipse accipiet, gehennam ignis. Et pro hac o filij in spicentes
vosei seruici? At quanto est in errore plangendum, quod plures habent ser-
uos diabolus, quam Deus. Deinde si comparatio fiat ad Deum & mundum,
Deo iterum, non mundo est seruendum. Est enim mundi blanda quidem, *Mundus quæ*
sed mendax promissio, est eius merces fallax & tristis; quoniam decipit om-
nes confidentes in se. Qui enim honores amant, eosque adipiscuntur, quam
diu retinent? Qui vero diuitias ambiunt, quanta eas obtinunt difficultate,
cum quanta solitudine custodiunt? quas tamen paulo post, vel per mor-
tem, vel per ignominiam cum tristitia maxima amittunt omnia. Et quam
putatis mortem inueniunt, qui in huiusmodi spem, gaudiumque suum po-
suerunt. Gaudium suum amiserunt, spes eorum eos fecellit, exaruit flos.
Vna nocte imo vna horula omnibus diuitijs suis spoliati sunt. *Omnis Deut. 12.*
diuitiarum pompa vno momento periit. Vt nam igitur qui mundum di-
ligere vis, saperes & intelligeres ac nouissima prouideres. Videres ex di-
uite in morte quām subito mendicus & omnium si pauperrimus. Expen-
deres deinde omnia, quæ in mundo sunt, & nihil inuenires fixum, cer-
tum, aut stabile. Nam sanitati & corporis robori quis audeat confidere?
quandoquidem leuis febricula, morbusve alius subito & insperate adue-
niente, totum mox hominem dejicit.

Sed nunquid carni est seruendū? Minime. Qui enim carni seruit, ser-
vit Domino, qui nunquam satiari potest. Quanto plus illi seruieris, quan-
to fidelius, quanto diligenter denique, eo plus à te exigit, duriusque tibi
imperat. Compertissimum est hoc nobis in his, quos gula, luxuriaque
cerimus infestare. Non ergo duobus possumus dominis, sed vni tantum
debet nos Domino seruire. *Vt enim duplice corde, & vs homini dubius vñ Eccl. 4.*
ingredienti. Prohibetur quoque arare in bove & asino, propterea quod *Deut. 22.*
vnum sit animal mundum, aliud immundum. Samaritanis denique si-
miles sunt, simili colentibus Deum & idola, qui seruire cupiunt Deo &
mamonæ. Huiusmodi Helias obiurgans, *Vt quequo, inquit, claudi atq; 1. Reg. 18.*
in duas partes? Si Dominus est Deus, seruite illi: si Baal, sequimini eum.

KKKK 2 Eft

Est præterea hic aduentum, aliud esse seruire diuitijs, & aliud seruire Deo cum diuitijs. Secundum enim potest cum Dei seruicio stare, non primum. Secundo, vbi ostenderat nos Dominus simul Deo & mundo non posse seruire, monstrat quoque vanam esse & superfluam solitudinem pro temporalibus. Quapropter sciendum solitudinem esse triplicem. Quædā enim est tolerabili, ut dum homo quærit temporalia moderatè, tempore opportuno ac licito, & ad debitum finem. Sunt enim temporalia moderatè quærenda, quæ absque omni solitudine quæri non possunt. Porro moderata & non nimia solitudine haudquaquam est arguenda, ad quam Sapientis hortatur dicens: *Vad ad formicam & pigrum & ause sapientiam, &c.* Deniq; & quam non prohibetur omnis solitudo, vbi quis ex scriptura liquet. Quoties Paulus solitudinem in bonam partem accipit? Solitudine, inquisiens, non pigrum. Et: *Sollicitate seruare unitatem spiritus in vinculo pacis.* Martha quoque sollicita ex deuotione dicebatur à Domino, & turbata erga plurima. Est itaque solitudo quædam occupatio animi ad futura respiciens, pro acquirendis, conferuandisq; rebus necessariis, sine qua decenter vix ratiob; mus quicquid vivere potest. Hæc solitudo moderata licita est. Est alia solitudo pro spiritualibus incrementis laudabilis. Hæc est interdum necessaria ex charitate, puta in egenorum subuertione ac prouisione. Est quoque laudabilis in Dei mandatorum obseruatione. De qua scriptum est: *Conferat & esto sicuti utrūq; eras in unitate, quæ scripta sunt in vobis ne lega.* Itemque: *In tuncib; quid sit bonus, aut quid Dominus regnatur a te, ut quae facias iudicium & iustitiam, & diligere misericordiam, & secundum ambulare cum Deo.*

Tertio, solitudo est vituperabilis, quæ ex inordinato temporalium amore prouenit, & ex dissidentia prouisionis diuinæ. Hæc est illa solitudo, de qua in eodem Euangelista de his, in quibus Dei verbum nullum sacrificium Dominus loquens: *Sollicitudo, inquit, huius seculi, & fallax iaduictum sacrificant verbum.* Hanc solitudinem multifariam hic reprobat Dominus, ostendens eam esse inutilem, insipientem, avaritiam, cupiditatem, dissidentiam, ministram. Tertio in hoc Euangeliō docet præcipuum nobis curam habendam pro Dei beneplacito, pro regno cælesti & pro eius iustitia, quæ acquiritur, seu cui redditur regnum celorum. Pro temporalibus autem nullam nos decet ut habeamus curam anxiā, dissidentiam, aut timorem, quoniam temporalia hæc adiungent nobis. Prouideant itaque parentes sibi & filiis cibum, & vnde vivant. Quandoquidem, vt Paulus ait: *Quis fuerit maxime dominus oram uram non habet fidem negavit, & est insidel devisor.* Prouideant filii hæreditatem, spiritualem & temporalem. Doceant proles Deum timere, doceant Dei regnum, Dei honorem, Dei præcepta, & iustitiam virtutum quarere, zelari & implere. Tunc enim tam parentibus, quam filiis adiungentur necessaria. Porro, si pomposas educatis proles in vestitu & apparatu glorioſo, prolesque vestræ sentire coeperint, placere id vobis, vt sunt callidi astutæque, quod loqui & vivere nouerint iuxta prudentiam seculi, quod ad conquiendam temporalia officiantur solerentes: studebunt in his magis ac magis vobis placere, & Dei timorem projectent post tergum suum. Igitur eos docete, ut timant Deum, ut diuinis, Ecclæsiæ obediant præceptis. Liberos denique vestros, & omnem familiam vestram docete & compellite, quo nihil,

Cura præcipua homini habenda quæ
1 Timoth. 5.
Hereditas spiritualis filij relinqua quæ
fili.
Parentes quæ nam proles

hil, quod ad salutem animæ sit necessarium, lucris quibuslibet temporalibus postponant aut relinquant, ocia deuident, honestatem diligant & veritatem, sinceritatem in negotiationibus & æquitatem obseruent, neminem villa impostura fallant. Et sperent in Deum, à quo haud dubiè sentient, quantum de necessarijs sibi adjiciatur. Hæc vbi fecerint, non contristentur parentes, si portionem exiguum hæreditatis filiis relinquant. Maior & possimma sic illa cura, ut proles habeant probe institutas, & ad Dei timorem educatas. Hæc sollicitudo sanctorum est, vt si non opes habeant, virtutibus suis proles & Dei amore exornent. Fili, qui repauit, licet sapè inobedientem & ingratum Deo, quomodo non pascet tuas proles sentientes? Vna igitur sit tibi & possimma cura, relinquere liberis tuis exempla timoris Dei, eruditio[n]es sanctas, docuisse eos iustitiam, & ad proximum æquitatem & misericordiam. Quod agentes maximos thesauros vestris prolibus relinquitis. Vos quoque dunraxat moderate temporalia queratis. Quæ si à Domino ad Psalm. es. ijciantur, & diuitiae si affluant, nolite cor apponere. Quum diuitias habetis, nolite in his sperare, nolite diligere, nolite in illis gaudere. Si à vobis iterum recedunt diuitiae, nolite contristari. Hoc vnum vobis sit, aut gaudiendi occasio, si Deum vestris sentitis peccatis propitium: aut tristandi, si eundem vobis inueneritis iratum. Dominus noster Iesus Christus omnibus nobis suam misericordiam & gratiam largiatur, ut qua recta sunt, non solum sciamus, sed & faciamus, qui cum Patre & Spiritu sancto est benedictus in secula, Amen.

DOMINICA XVI. POST DOMINICAM S.

Trinitatis, Epistola B. Pauli Apostoli ad Ephesios III.

 B[ea]tificiro vos ne deficiatis in tribulationibus meis pro vobis, que est gloria vestra. Huius rei gratia fletio genua mea ad Patrem Dominum nostrum Iesum Christi, ex quo omnis paternitas in celo & in terra nominatur, ut det vobis secundum diuitias gloria sua, virtutem corroborari per spiritum eius in interiori homine: habitare Christum per fidem in cordibus vestris. In charitate radicati & fundati, ut possitis comprehendere cum omnibus sanctis, quæ sit latitudo, longitudo, sublimitas & profundum. Scire etiam supereminentem scientia charitatem Christi, ut impleamini in omnem plenitudinem Dei. Et autem qui potens est omnia facere superabundanter, quam petimus aut intelligimus secundum virtutem, quæ operatur in nobis. Ipsa gloria in Ecclesia, & in Christo Iesu in omnes generationes seculi seculorum, Amen.

PARAPHRASIS IN EANDEM EPISTOLAM.

O b[ea]tificiro vos fratres, ne deficiatis à fide pusilli animis, nec scandalizemini, dolentes ob tribulationes meas, quas patior pro vobis, ut propterea aut mihi nimium condoleatis, aut vos similia passuros timeatis, aut quasi à Deo sumus nos propterea proiecti, seu exosi, aut odiat nos, qui

KKK 3 talia